

Duurzaam toerisme

Op sommige plekken in het Geopark, vooral op de Heuvelrug, is het vaak erg, soms te, druk met bezoekers. De natuur leidt daaronder. Wat is er aan de hand, hoe kunnen we de druk van bezoekers verminderen, bezoekers beter spreiden, wat is duurzaam- of ecotoerisme en hoe kunnen we dat bevorderen?

Toerisme draagt in meer of mindere mate bij aan de uitstoot van broeikasgassen en toerisme kan gepaard gaan met negatieve sociale en economische gevolgen. Toeristische centra of activiteiten kunnen natuurgebieden aantasten en de wijze van vervoer van en naar bestemmingen kan ook leiden tot vervuiling. Uiteraard zijn de fiets en trein het minst en auto's het meest vervuilend. Er wordt steeds meer gedacht aan duurzamere vormen van toerisme.

Duurzaam toerisme is door het UNWTO, onderdeel van de Verenigde Naties, gedefinieerd als 'toerisme dat volledig rekening houdt met de huidige en toekomstige ecologische, sociale en economische impacts en dat zich richt op de behoeften van bezoekers, de industrie, het milieu en de lokale bevolking'. Duurzaam toerisme wordt vanuit deze definitie vaak verbonden aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Toerisme wordt dikwijls aangehaald als een activiteit om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen te bereiken. Er zijn uiteenlopende vormen van duurzaam toerisme. Sommige vormen zijn meer gericht op natuur- en milieueducatie, andere op kleinschaligheid of beperking van milieuschade.

Verschillende typen toerisme worden aangemerkt als duurzaam. Een voorbeeld hiervan is ecotoerisme. De term ecotoerisme zou voor het eerst gebruikt zijn door de Mexicaanse architect Hector Ceballos-Lascurain in 1983. Hij gaf als definitie: die vorm van toerisme waarbij de bezoeker relatief ongestoorde gebieden bezoekt en daar het landschap, de flora en de fauna bestudeert, bewondert en hiervan geniet. Dit zal, aldus Ceballos-Lascurain, bij de bezoeker leiden tot een groter bewustzijn en meer kennis van de natuurlijke omgeving, inclusief de culturele aspecten, en deze persoon maken tot iemand die zich zeer bewust is van de noodzaak van bescherming. Bij ecotoerisme staat natuur of milieu centraal. Ecotoerisme is een op natuurgerichte vorm van toerisme die de duurzaamheidscriteria in acht neemt. In sommige gevallen wordt de bezoeker geld gevraagd om natuur of milieuschade te compenseren dan wel lokale culturen of economieën te ondersteunen.

Er zijn geen algemeen geaccepteerde criteria voor duurzaam toerisme of ecotoerisme, maar de Verenigde Naties stellen: duurzaam toerisme moet:

- in economisch opzicht levensvatbaar zijn;
- bijdragen aan de lokale economie en welvaart;
- de lokale gemeenschappen en andere lokale betrokkenen bij besluitvorming over en beheer van toeristische activiteiten in hun gebied betrekken;
- de culturele identiteit, tradities en cultuurhistorie van de gemeenschappen in het gebied respecteren;
- de kwaliteit van landschap en milieu respecteren;
- de biologische rijkdom, flora, fauna en hun leefgebieden en –omstandigheden respecteren;
- de vervuiling van water, bodem en lucht minimaliseren.

Het Geopark heeft niet als doel meer bezoekers aan te trekken, maar maakt voor geïnteresseerden wel de belangrijkste waarden in het landschap zichtbaar. Zoals Ceballos-Lascurain eerder zei: dit zal bij de bezoeker leiden tot een groter bewustzijn en meer kennis van de natuurlijke omgeving, inclusief de culturele aspecten, en deze persoon maken tot iemand die zich zeer bewust is van de noodzaak van bescherming. Het Geopark is voorstander van betere zonering (met voldoende stiltegebieden) en meer spreiding. Delen van het Geopark, vooral op de Heuvelrug, zien liever minder belasting door bezoekers; andere delen, vooral in de laaggelegen gebieden, hebben meer ruimte en zien vaak graag meer bezoekers. De omvang van het Geopark en de grote hoeveelheid interessante gebieden en plekken in de laaggelegen gebieden bieden mogelijkheden voor betere spreiding. Ingrijpen, zoals op sommige plaatsen bezoek ontmoedigen en geen parkeerplaatsen en/of horeca vlakbij stiltegebieden meer toestaan, is onontkoombaar.